

BIACI, gore: detalj ciborija, dolje: rekonstruirani ciborij. Split, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika

na Akademiju u Zagrebu, gdje na njega najviše utječe F. Kršinić; napušta Akademiju i počinje raditi u keramici. Od 1936—41. živi u Beogradu, a od 1942. u Čakovcu. Od 1928—36. ostvaruje značajan keramičarski opus u kome prevladava keramoplastika s jakim naglaskom na groteski, socijalnom osjećanju i političkoj tendencioznosti koja je u to vrijeme karakteristična za grupu »Zemlja« (*Orač*, 1937). Gipkost masa i pokretljivost oblika, sadržajna originalnost i sloboda u konceptu, karakteristike su njegova keramičarskog djela (*Oplakivanje*, 1942). Poslije 1945. eksperimentira s oblicima i istražuje različite tehničke postupke: od terakote, fajanse, bronce i aluminijske do armiranog betona i drva (*Pali konj*, 1957; *Rudarska balada*, 1957; *Lutka*, 1958). Kombinira različite materijale a od 1956. radi u posebnoj tehnici glinoreza. Izveo je spomenik *Cvat* u Čakovcu 1957. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1927, 1929, 1930, 1933, 1935, 1936, 1938, 1962, 1970), Beogradu (1936, 1939), Čakovcu (1945, 1968) i Murskoj Soboti (1969). Stalna izložba Bezeredijevih glinoreza i skulptura postavljena je u Muzeju Međimurja u Čakovcu 1981.

LIT.: Đ. Tiljak, Lujo Bezeredi (katalog), Čakovec 1966. — O. Kloboučar, Lujo Bezeredi (katalog), Zagreb 1970. — V. Maleković, Cjeloviti Bezeredi, Vjesnik, 23. XII. 1981. VI. ME.

BEZIĆ-BOŽANIĆ, Nevenka, povjesničarka umjetnosti i konzervatorica (Bjelovar, 2. XI. 1927). Diplomirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1951, potom djelovala pri Zavodu za zaštitu spomenika Dalmacije u Splitu. Bavi se kulturnom povijesti srednje Dalmacije. Objavljuje članke s arhivskom dokumentacijom, spomeničkom topografijom te monografskom obradom djela starijih razdoblja. Piše o djelovanju muzeja i galerija te prikazuje kulturno-povijesnih publikacija. Autor je bibliografskoga popisa majstora u Dalmaciji koji izlazi u nastavcima u »Prilozima povijesti umjetnosti u Dalmaciji« (1963, 1966, 1968, 1975, 1985, 1989). Urednik u splitskom Književnom krugu.

BIBL.: Prilog bibliografiji otoka Hvara, Hvar 1957; Novi nalaz u crkvi sv. Petra na Priku u Omišu, Prilozi — Dalmacija, 1961; Likovne izložbe Splita (1885—1945), Split 1962; Crkva sv. Jurja na groblju u Tučepima, Peristil, 1962, 5; Žrnovnički spomenici, Prilozi — Dalmacija, 1966; Prilog dubrovačkom umjetničkom vezivu, ibid; Najnoviji spomenici otoka Visa, ibid., 1968; Počeci zaštite spomenika i sabiranja umjetnina u Dalmaciji, ibid., 1970; Srednjovjekovni spomenici Makarskog primorja, Makarski zbornik, 1971; Vjekoslav Parać, Split 1977; Majstori Dalmacije, I, Split 1978, Stanovništvo Jelse, Jelsa 1982; Imotska tvrđava Topana, Prilozi — Dalmacija, 1983; Predromanička crkva sv. Ivana Krstitelja u Podaci, ibid., 1985; Unutrašnjost hvarske kuće u 17. stoljeću, ibid., 1988; Povijest stanovništva u Visu, Split 1988; Šibenik u Šizgoričevo doba, Dani Hvarskog kazališta, 1991; Nakit u hvarskim kućama 16. i 17. stoljeća, Mogućnosti, 1992, 8—9—10. R.

BEZLAJ, Peter, graditelj (druga pol. XV. st.). Prema G. Dolničaru sagrađio je u osamdesetim godinama XV. st. Vijećnicu u Ljubljani. Vjerojatno identičan s Petrom iz Ljubljane, koji u drugoj pol. XV. st. zajedno s Matejom iz Pule gradi Marijinu crkvu kod Čepića u Istri.

LIT.: R. Ivančević, Crkva sv. Marije Snježne kod Čepića, Radovi OPU, 1960, 2.

BIACI (Bijaći, Bihaći), predio na međi trogirskoga i donjokaštelskoga Veloga polja. U rim. doba naselje *Siculi*, u kojemu je car Klaudije naseljavao veterane. U sr. vijeku ime B. se prvi put spominje u dvjema najstarijima hrv. ispravama iz IX. st. U prvoj (852) knez Trpimir potvrđuje splitskoj nadbiskupiji darovnicu kneza Mislava, a u drugoj (892) njegov sin knez Mutimir presuđuje spor oko tih posjeda. Na položaju zvanom *Stombrate* otkrivena je starohrv. crkva Sv. Marte. To je trobrodna građevina s uglastom apsidom i zvonikom na pročelju, sagrađena na ostacima starokršć. trobrodne bazilike s polukružnom apsidom, stupovima arkada i krstionicom. Oko ruševine su otkriveni i ostaci drugih zdanja, te kasnoant. i starohrv. groblje. Pronađeno je mnoštvo dijelova ornamentiranih klesarija unutrašnje crkvene opreme koji pripadaju pleternom stilu IX. i X. st. Među njima ističu se dijelovi oltarne pregrade, zabati i grede, a osobito rekonstruirani četverostrani ciborij (danas u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika) na kojemu je djelomično sačuvan i natpis. Dio povezana teksta glasi: »... Almificae Marte cunc(t)a ha(e)c nova cernit(e) dicata)...« (»Gledajte sve, to je novo podignuto u čast časte Marte . . .«). U blizini crkve pronađeno je i šest kamenih nadvratnika na kojima su uklesana imena svećenika Gumpertusa i Gratianusa. Nadvratnici su pripadali zgradama kneževskoga dvora, jer je u Biacima bila jedna od odličnije opremljenih povremenih rezidencija hrvatskih narodnih vladara. — Crkva Sv. Marte spominje se 1197; čini se da je srušena za provala Turaka.

LIT.: I. Kržižanić i J. Barač, U kolijevki hrvatske povijesnice, Zagreb 1907. — Lj. Karaman, Iz kolijevke hrvatske prošlosti, Zagreb 1930. — A. Grgin, Istraživanje starohrvatskih spomenika u splitskoj okolici, Narodna starina, 1933. — M. Perojević, Postanak Kaštela, Sarajevo 1934. — I. Babić, Prostor između Trogira i Splita, Trogir, 1984. Du. J.